

Geriatri

Yaşlı Sağlığı ve Hastalıkları

Editörler

Prof. Dr. Zekeriya Ülger
Prof. Dr. Ü. Deniz Erdinçler
Prof. Dr. Mehmet Akif Karan

Yardımcı Editörler

Doç. Dr. Birkan İlhan
Doç. Dr. Mustafa Kemal Kılıç
Doç. Dr. Volkan Atmış

“Akademik Geriatri Derneği Yayınıdır”

Hipokrat
Yayınçılık

© 2021 Geriatri
Yaşlı Sağlığı ve Hastalıkları
"Akademik Geriatri Derneği Yayınıdır"

ISBN: 978-625-7399-03-6

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Prof. Dr. Zekeriya Ülger
Prof. Dr. Ü. Deniz Erdinçler
Prof. Dr. Mehmet Akif Karan

Yardımcı Editörler

Doç. Dr. Birkan İlhan
Doç. Dr. Mustafa Kemal Kılıç
Doç. Dr. Volkan Atmış

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Sözkesen Matbaacılık

İvedik Organize 1518. Sokak Matsit İş Merkezi No: 2/40

Tel: (0312) 395 21 10 - Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Geriatri, bir ekip yaklaşımı içinde yaşlıların sağlıklarını koruyarak sağlıklı yaşlanma sürecinin sağlanması, aynı zamanda kaçınılmaz olan hastalıkların günün şartları ve imkanlarına uygun en hızlı ve başarılı bir şekilde sağaltımı için uğraşan bir işbirliği sisteminin adıdır. Uçsuz bucaksız gibi gözüken çalışma alanına ancak doğru yönlendirme ve güvenilir kaynaklar ile hakim olunabilir. Bu nedenle yalnız Geriatri uzmanlarının değil, günlük pratiklerinde yaşlıya dokunan tüm tıp profesyonellerinin beraber çalışma ortamı bulunduğu bir alandır Geriatri.

Akademik Geriatri Derneğimiz, kurulduğu 2005 yılından bu güne, temel amaçlarından biri olan Geriatri alanında çalışan tüm hekimlerin araştırma, eğitim, hasta bakımı, tedavi konularında yüksek standartlar içinde bulunmalarına destek olmak ve Geriatri'nin interdisipliner ekibinin geriatrist dışındaki diğer üyeleri olan geriatri hemşireleri, fizyoterapistler, beslenme uzmanları, sosyal hizmet uzmanları, ergoterapistler, psikologlar ve huzurevi hekimlerinin de eğitimine destek sağlamak için çalışmalar yapmaktadır. Bu amaca yönelik Geriatri ile ilgilenen doktor ve interdisipliner ekip üyelerini, özellikle de Geriatri eğitimi görmekte olan yan dal asistanlarının başucu kitabı niteliğinde kullanabileceği, son güncel bilgilerin, konusunda uzman ve tecrübeli hekimler tarafından aktarıldığı başvuru kaynağı olacak bir kitap yazılarak ülkemiz tıbbına hediye edilmesi fikri ve heyecanı bu kitabı doğurmuştur.

Bu kitabın ortaya çıkmasında bilgi, anlayış ve profesyonel bakış açılarıyla katkıda bulunan multidisipliner geriatri ekibinin çok değerli paydaşlarına içten minnettarlığımızı ifade etmek istiyoruz. Günümüz Coronavirüs (Covid-19) pandemisinin tam ortasında büyük zorluklarla çalışarak eserin ilerlemesinde işbirliği ve emeğini esirgemeyen tüm bilim dostu değerli yazarlarımızın çabaları sonsuz takdiri hakediyor.

Bu eserin basılmasında desteklerini esirgemeyen Akademik Geriatri Derneği Yönetim Kurulu'na ayrıca teşekkürlerimizi sunarız. Aynı zamanda kaybettiğimiz Derneğimiz Kurucu Başkanı Prof. Dr. Servet Arıoğul, Geriatri'nin ülkemizdeki kurucusu Prof. Dr. Şefik Kayahan ve ismini anamadığımız ve Geriatri'nin ülkemizde bugünlere gelmesinde büyük emekleri olan tüm hocalarımızı saygı, şükran ve rahmetle anıyoruz. Geriatriye emek verenlerin ortak bir eseri olarak ülkemizde Geriatri'nin gelişimine katkı sunmasını arzu ettiğimiz bu kitabın, yaşlı hastalar ile ilgilenen tüm sağlık çalışanlarının öğrenme ve profesyonel gelişimi için yararlı bir kaynak sağlayacağını umuyor, hasta pratiğinde sıklıkla başvurulacak bir başucu kitabı olması dilekelerimizi yineliyoruz.

Saygılarımızla

Editörler

Prof. Dr. Zekeriya Ülger

Prof. Dr. Ü. Deniz Erdinçler

Prof. Dr. Mehmet Akif Karan

Katkıda Bulunanlar

v

Abdullah Şumnu, Dr. Öğr. Üyesi

Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Nefroloji BD, İstanbul

Ahmet Akgül, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Gerontoloji Bölümü

Ahmet Altuğ Çinçin, Doç. Dr.

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Pendik Eğitim Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji AD, İstanbul

Ahmet Çiğiloğlu, Uzm. Dr.

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Ahmet Yalçın, Doç. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Akın Kaya, Prof. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları AD

Alper Döventaş, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Arif Kalkanlı, Op. Dr.

Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği, İstanbul

Aslı Çurgunlu, Prof. Dr.

İç Hastalıkları ve Geriatri Uzmanı, Serbest Hekim, İstanbul

Aslı Tufan, Doç. Dr.

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Pendik Eğitim Araştırma Hastanesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, İstanbul

Aslıhan Gürün Kaya, Uzm. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları AD, Ankara

Ateş Kadioğlu, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
Üroloji AD, Androloji BD

Ayşe Dikmeer, Uzm. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Ankara

Ayşe Karan, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon AD

Bahar Bektan Kanat, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Banu Özulu Türkmen, Uzm. Dr.

İstanbul Prof. Dr. Cemil Taşçıoğlu Şehir Hastanesi

Berrin Karadağ, Prof. Dr.

Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, İstanbul

Bilge Önal Dölek, Doç. Dr.

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
İngilizce/Türkçe Sosyal Hizmetler Bölümü

Birkan İlhan, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri Kliniği, İstanbul

Burcu Balam Doğu, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Ankara

Bülent Önal, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Üroloji AD

Bülent Saka, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD

Büşra Yürümez Korkmaz, Uzm. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Çağlar Coşardereioğlu, Uzm. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Cemile Özsürekci, Uzm. Dr.

SBÜ Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Geriatri

Damla Ünal, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Deniz Büyükgök, Dr. Öğrt. Üyesi

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi
Psikiyatri Anabilim Dalı

Deniz İlhan Topcu, Uzm. Dr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Tıbbi Biyokimya AD, Ankara

Dursun Aras, Prof. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir Hastanesi,
Kardiyoloji Kliniği

Duygu Erbaş Saçar, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Emine Gemci, Uzm. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD.

Emine Sumru Savaş, Uzm. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, İzmir

Ercüment Öztürk, Uzm. Dr.

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Erdem Yüksel, Doç. Dr.

Massachusetts Eye and Ear Hastanesi,
Harvard Üniversitesi Göz Hastalıkları, Boston, ABD.

Ergün Bozoğlu, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Tıp Fakültesi,
Geriatri BD, Ankara

Eylem Şahin Cankurtaran, Doç. Dr.

Psikiyatri Uzmanı, Serbest Hekim, Ankara

Fatma Özge Kayhan Koçak, Uzm. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD,
Geriatri BD, İzmir

Funda Salgür, Uzm. Dr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği AD, Ankara

Gözde Şengül Ayçiçek, Uzm. Dr.

Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri

Gülbahar Darılmaz Yüce, Uzm. Dr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları AD, Ankara

Gülistan Bahat-Öztürk, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Güneş Arık, Doç. Dr.

T.C. Sağlık Bakanlığı Ankara Şehir Hastanesi,
Bilkent Kampüsü, Geriatri Kliniği

Hakan Yavuzer, Doç. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Haşmet A. Hanağası, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Nöroloji AD
Davranış Nörolojisi ve Hareket Bozuklukları Birimi

Hatice Reşorlu, Doç. Dr.

Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon AD, Çanakkale

Hatice Selin Irmak, Arş. Gör.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Gerontoloji Bölümü

Hilal Özkaya, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi
Aile Hekimliği Kliniği, Palyatif Bakım Merkezi, İstanbul

Hüseyin Doruk, Prof. Dr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Ankara

İbrahim Halil Türkbeyler, Doç. Dr.

Dr. Ersin Arslan Eğitim Araştırma Hastanesi
Geriatri Kliniği, Gaziantep

İbrahim Soylu, Dr.

Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, İç Hastalıkları BD, İstanbul

İlhan İlkılıç, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
Tıp Tarihi ve Etik AD

İlker Taşçı, Prof. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Tıp Fakültesi,
Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
İç Hastalıkları AD ve İç Hastalıkları Kliniği, Ankara

İşin Baral Kulaksızoğlu, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri AD

Kadir Serkan Orhan, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
Kulak Burun Boğaz Hastalıkları AD

Mehmet Akif Karan, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Mehmet Çelik, Doç. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
Kulak Burun Boğaz Hastalıkları AD

Mehmet Özgür Çubuk, Uzm. Dr.

İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Göz Hastalıkları

Mehmet Yürüyen, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
İç Hastalık Kliniği-Geriatri, Palyatif Bakım Merkezi, İstanbul

Meltem Gülhan Halil, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Ankara

Merve Güner Oytun, Uzm. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları AD,
Geriatri BD, Ankara

Meryem Kara, Uzm. Dr.

Ankara Şehir Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği

Mesut Gümüüşsoy, Uzm. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Gastroenteroloji BD

Mine Sezgin, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
Nöroloji AD, Beyin ve Damar Hastalıkları Birimi

Miraç Öz, Uzm. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları AD, Ankara

Muhammet Cemal Kızırlaranoğlu, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Tıp Fakültesi,
Konya Şehir Hastanesi, İç Hastalıkları ve Geriatri

Murat Varlı, Prof. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Mustafa Cankurtaran, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Ankara

Mustafa Kemal Kılıç, Doç. Dr.

T. C. Sağlık Bakanlığı Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
İç Hastalıkları Kliniği

Mustafa Nuri Yenerel, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Hematoloji BD

Nail Paksoy, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Tıbbi Onkoloji BD

Neslihan Kayahan Satış, Uzm. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Tıp Fakültesi & Gülhane
Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
İç Hastalıkları AD & Geriatri Kliniği, Ankara

Nezahat Müge Çatıkkaş, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Nil Tekin, Doç. Dr.

ASHB Narlıdere Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi, Aile Hekimliği Uzmanı, İzmir

Nilay Şahin, Prof. Dr.

Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon AD

Nilüfer Yeşilot, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Nöroloji AD, Beyin ve Damar Hastalıkları Birimi

Numan Demir, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ankara

Nur Elçin Boyacıoğlu, Dr. Öğr. Üyesi

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji Bölümü

Özgür Kara, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Tıp Fakültesi, Ankara Abdurrahman Yurtaslan Onkoloji EAH İç Hastalıkları ve Geriatri

Özlem Karaarslan Cengiz, Dr. Öğr. Üyesi

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Pelin Ertop Doğan, Dr. Öğr. Üyesi

Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıkları AD, Zonguldak

Pınar Arman, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Pınar Kadioğlu, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Endokrinoloji, Metabolizma ve Diyabet BD

Pınar Küçükdağlı, Uzm. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri Kliniği, İstanbul

Pınar Tosun Taşar, Doç. Dr.

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Erzurum

Rabia Bağ Soytaş, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Savaş Öztürk, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Nefroloji BD

Seçil Vural, Doç. Dr.

Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıkları AD, İstanbul

Seher Yiğit, Uzm. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Selahattin Fehmi Akççek, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, İzmir

Selim Nalbant, Prof. Dr.

Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, İstanbul

Sera Yiğiter, Dr. Öğr. Üyesi

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji Bölümü

Serdar Ceylan, Uzm. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Ankara

Serdar Özkök, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Serhat Ünal, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD, Ankara

Sevgi Aras, Prof. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Sevgi Kalayoğlu Beşışık, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Hematoloji BD

Sevnaz Şahin, Doç. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, İzmir

Sibel Akın, Doç. Dr.

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD,
Geriatri BD, Kayseri

Suna Aşkın Turan, Uzm. Dr.

Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Algoloji, İstanbul

Suna Avcı, Uzm. Dr.

Bursa Yüksek İhtisas Eğitim Araştırma Hastanesi,
İç Hastalıkları Kliniği, Geriatri Bölümü

Suna Bürkük, Uzm. Doktor

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Ankara

Şükran Ülger, Doç. Dr.

Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Radyasyon Onkolojisi AD, Çorum

Teslime Atlı, Prof. Dr.

İç Hastalıkları ve Geriatri Uzmanı, Özel Sektör, Adana

Tuba Soysal, Uzm. Dr.

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Kayseri

Tuğba Yanık Yalçın, Uzm. Dr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD, Ankara

Tuğba Erdoğan, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Tuğçe Emiroğlu Gedik, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Tule Gültekin, Arş. Gör.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Gerontoloji Bölümü

Ülev Deniz Suna Erdinçler, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Veysel Suzan, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa,
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Volkan Atmış, Doç. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Yelda Uçar, Uzm. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, Ankara

Zehra Kara, Uzm. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Endokrinoloji, Metabolizma ve Diyabet BD

Zekeriya Ülger, Prof. Dr.

Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri

Zeliha Fulden Saraç, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD, İzmir

Zeynel Abidin Öztürk, Prof. Dr.

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

Kısım I

Yaşlanma ve Yaşlıya Yaklaşım

Bölüm 1

Türkiye’de ve Dünyada Yaşlılık Demografisi

Mehmet Akif Karan • Banu Özulu Türkmen

Yaşlı, Yaşlanma ve Yaşlılık.....	3
Demografik Özellikler	4
Yaşlı Nüfusun Özellikleri	6
Yaşlıların Sağlık Durumu.....	7
Yaşlanan Nüfusun Sosyokültürel Yapı, Ekonomi ve Sağlık Üzerine Etkileri	10

Bölüm 2

Yaşlanma Mekanizmaları

Güneş Arık

Yaşlanmanın Genetik Modelleri	13
Epigenetik Mekanizmalar, Epigenetik Saat ve Epigenetik Sürüklenme (Drift).....	15
Yaşlanmanın Patofizyolojik Yolakları.....	17
Senoterapötikler	23

Bölüm 3

Yaşlanma ve Kırılganlık

Çağlar Coşardereioğlu • Ahmet Yalçın

Epidemiyoloji ve Risk Faktörleri	28
Kırılganlık Patofizyolojisi.....	29
Kırılganlık modelleri ve ölçekler	30
Kognitif Kırılganlık	34
Kırılganlık yönetimi ve tedavi	34

Bölüm 4**Anti-Aging Kavramı ve Uygulamaları**

Serdar Ceylan • Mustafa Cankurtaran

Anti-Aging Kavramı.....	37
Anti-Aging Uygulamalar Nelerdir?	38
Anti-Aging Uygulama Önerileri	47

Bölüm 5**Yaşlı ile İletişim ve Hikaye Alma**

Teslime Atlı • Emine Gemci

İletişim.....	53
Hikaye Alma.....	54

Bölüm 6**Kapsamlı Geriatrik Değerlendirme**

Suna Bürkük • Burcu Balam Doğu

Sağlık Durumunun Değerlendirilmesi.....	60
Sosyoekonomik, Kültürel ve Çevresel Değerlendirme	61
Fonksiyonelliğin ve Günlük Yaşam Aktivitelerinin Değerlendirilmesi.....	62
Mobilite ve Düşme Riskinin Değerlendirilmesi	62
Beslenme Durumunun Değerlendirilmesi.....	63
Nöropsikiyatrik Değerlendirme, Bilişsel Fonksiyonların Değerlendirilmesi	63
Duygudurum Değerlendirmesi.....	64
Kontinansın Değerlendirilmesi.....	64
Geriatrik sendromların taranması.....	65
Geriatrik Koruyucu Hekimlik Uygulamaları	66
Yaşlının Sağlığının Geliştirilmesi.....	67
Sonuç.....	68

Bölüm 7**Yaşlıda Kullanılabilecek Klinik Testler**

Ayşe Dikmeer • Burcu Balam Doğu

Fonksiyonel Durumu Değerlendiren Testler.....	69
Kognitif Değerlendirme Testleri	81
Psikolojik Durum Değerlendirme Testleri.....	91
Uyku Testleri	98
Nütrisyonel Değerlendirme Testleri	100
İnkontinans Ölçekleri	104
Bakım Yüğü Ölçekleri.....	107
Yaşam Kalitesi Ölçekleri	108

Bölüm 8

Yaşlıda Laboratuvar Testlerin Yorumlanması

Funda Salgür • Deniz İlhan Topcu • Tuğba Yanık Yalçın • Gülbahar Darılmaz Yüce • Hüseyin Doruk

Yaşlıda Laboratuvar Değerleri Üzerinde Etkisi Olan ve Olası Yanlış Yorumlara Sebep Olabilecek Durumların Belirlenmesi.....	115
Laboratuvar Testleri	116
Yaşlılarda Analizi Özellikle Önemli Olan Parametreler	118
Solunum Fonksiyon Testleri.....	120
Sonuç.....	124

Bölüm 9

Geriatride İnterdisipliner Ekip Kavramı

Fatma Özge Kayhan Koçak • Selahattin Fehmi Akçipek

Geriatrik İnterdisipliner Ekip İhtiyacını Doğuran Nedenler.....	127
Geriatride İnterdisipliner Ekibin Çalışma Alanları	128
İnterdisipliner Ekip Uygulamasında Engeller	130

Bölüm 10

Yaşlıda Fizyolojik Değişiklikler

Gözde Şengül Ayçiçek • Zekeriya Ülger

Cildin Yaşlanması.....	133
Santral Sinir Sisteminin Yaşlanması	134
Duyusal Sistemin Yaşlanması	134
Hematopoetik Sistemin Yaşlanması	135
Gastrointestinal Sistemin Yaşlanması.....	135
Renal Yaşlanma	137
Kardiyovasküler Sistemin Yaşlanması	138
Solunum Sisteminin Yaşlanması.....	139
Endokrin Sistemin Yaşlanması.....	140
Kas İskelet Sisteminin Yaşlanması	140
İmmün Yaşlanma	141

Bölüm 11

İmmün Yaşlanma

Berrin Karadağ • Suna Avcı

İmmün Sistemdeki Değişiklikler.....	144
İmmünsenesens ve İnfeksiyon	148
Yaşlanma ve Kronik İnflamasyon.....	148
Tedavi	151

Bölüm 12**Yaşlı Sağlığı ve Hastalıklarında Yenilikler: Geronteknoloji**

Ahmet Akgül • Tule Gültekin • Hatice Selin Irmak • Nur Elçin Boyacıoğlu • Sera Yiğiter

Geronteknoloji Nedir?	153
Geronteknolojik Araçlar	155
Yaşlıları Engellenen Teknolojik Bariyerlerin Tanımlanması	155
Sağlık Kurumları ve Teknoloji Uygulamaları	158
Bakım Hizmetlerinde Kullanılan Teknolojik Ünitelerin/Hizmetlerin Sunulması	158
Mimari Yapılarda Yaşlılara Uygun Teknolojik Sistemler	160

Kısım II**Klinik Geriatri****Bölüm 13****Sağlıklı Yaşlanma**

Muhammet Cemal Kızıarslanoğlu

Sağlıklı Yaşlanmanın Tanımı ve Önemi	165
Sağlıklı Yaşlanma ve Egzersiz.....	166
Sağlıklı Yaşlanma ve Beslenme	169
Kronik Hastalıklar ile Mücadele.....	173
Demans Gelişiminin Önlenmesi İçin Öneriler.....	173
Depresyon Gelişiminin Önlenmesi, Sosyal Destek ve Bakıcı Desteği	174

Bölüm 14**Yaşlıda Koruyucu Tıp**

Mustafa Kemal Kılıç

Yaşlıda Bağışıklanma.....	177
Yaşlıda Kanser Taramaları	178
Kronik Hastalıkların Taranması	181
Geriatrik Sendromların Taranması	184
Farmakoprofilaksi.....	186

Bölüm 15**Geriatri Pratiğinde Girişimsel Uygulamalar**

Özgür Kara • Cemile Özsürekcı

Anjiyografi	189
Endoskopi	191
Kolonoskopi	192
Endoskopik Retrograd Kolanjiyopankreatografi	193
Bronkoskopi.....	194
Peri ve İntraartiküler Tedaviler.....	194

Bölüm 16**Yaşlıda Perioperatif Değerlendirme**

Damla Ünal • Alper Döventaş

Preoperatif Değerlendirme	197
İntraoperatif Değerlendirme	205
Postoperatif Değerlendirme	206
Sonuç	209

Bölüm 17**Sıvı-Elektrolit ve Asit-Baz Dengesi Bozuklukları**

Güneş Arık

Yaşlılarda Sıvı Elektrolit Dengesini Etkileyen Değişiklikler	211
Sıvı Dengesi Bozuklukları	212
Elektrolit Dengesi Bozuklukları	214
Asit-baz Dengesi Bozuklukları	221
Sonuç	224

Bölüm 18**Anemi**

Sevgi Kalayoğlu Beşişık • Mehmet Akif Karan

Yaşlıda Anemi Tanımı	227
Yaşlılarda Anemi Epidemiyolojisi	227
Yaşlanmanın Eritropoeze Etkisi	227
Yaşlıda Anemi Belirti ve Bulguları	228
Anemide Laboratuvar Bulguları	229
Yaşlıda Anemi Nedenleri	231
Yaşlıda Anemiye Tanısal Yaklaşım	232
Yaşlıda Demir Eksikliği	233
Makrositik Anemi	236
Yaşlıda Hemolitik Anemi	237
Yaşlının Açıklanamayan Anemisi (Yaşlının İdiyopatik Anemisi)	238

Bölüm 19**Diabetes Mellitus**

Neslihan Kayahan Satış • İlker Taşçı

Yaşlanmanın Getirdiği Diabetes Mellitus ve Prediyabet Riski	241
Diabetes Mellitustan Koruyucu Stratejiler	241
Tarama ve Tanı	242
Glisemi Hedefleri	242
Tedavi	243
Tedavinin İzlemi ve Takip	249

Akut Komplikasyonlar ve Düzeltilmesi	249
Kronik Komplikasyonlar ve Takip	251
Tip 1 Diabetes Mellituslu Hasta	255
Özellikli Hasta Gruplarında Diabetes Mellitus Yönetimi	256

Bölüm 20

Tiroid Hastalıkları

Zehra Kara • Pınar Kadioğlu

Tiroid Fizyolojisi	261
Tiroid Fonksiyonunda ve Yapısında Yaşa Bağlı Değişiklikler	261
Tiroid Fonksiyon Testlerinin Eş Zamanlı İlaç Kullanımı ve Hastalık Varlığında Yorumlanması	262
Tiroid Fonksiyon Bozuklukları	263
Tiroid Nodülleri	268
Tiroid kanseri	270

Bölüm 21

Hipertansiyon

Pınar Küçükdağlı • Birkan İlhan

Epidemiyoloji	273
Sınıflandırma	273
Yaşlı Hipertansiyonundaki Patofizyolojik Özellikler	273
Kan Basıncı Ölçümü ve Tanıda Dikkat Edilecek Hususlar	276
Hedef Organ Hasarı, Kardiyovasküler Risk ve Yaşlıya Özel Durumların Değerlendirilmesi	278
Tedavi yaklaşımı	279

Bölüm 22

Koroner Arter Hastalığı ve Kalp Yetmezliği

Meryem Kara • Dursun Aras

Yaşlılarda Kardiyovasküler Hastalıkların Patofizyolojisi	291
Yaşlılarda Koroner Arter Hastalığı Yönetimi	292
Yaşlılarda Kalp Yetmezliği Yönetimi	297

Bölüm 23

Atriyal Fibrilasyon

Aslı Tufan • Ahmet Altuğ Çiçin

Epidemiyoloji ve Yaş	299
Yaşa Bağlı Kardiyovasküler Değişiklikler ve AF Patogenezi	299
Yaşlı Hastada Antiaritmik Ajanların Kullanımı	300
Yaşlanma ve Risk Faktörleri	300
Yaşlı AF Hastalarında Teşhis ve Tedavi Yaklaşımı	300

Bölüm 24**Venöz Tromboemboli ve Periferik Arter Hastalığı**

Sibel Akın • Tuba Soysal

Venöz Tromboembolizmde Klinik	310
Venöz Tromboembolizmde Tanı	310
Tedavi	312
Periferik Arter Hastalığı	315

Bölüm 25**Senkop**

Emine Sumru Savaş • Zeliha Fulden Saraç

Epidemiyoloji	319
Patofizyoloji	320
Tanısal Değerlendirme	323
Ortostatik Hipotansiyon	327
Nöral Aracılı Senkoplar	332
Postprandiyal Hipotansiyon	334
Hasta Sinüs Sendromu	334
Kardiyak Senkop.....	335
Kırılganlık.....	336

Bölüm 26**İnme**

Mine Sezgin • Nilüfer Yeşilot

Genel Bilgiler ve Epidemiyoloji	339
İnme Semptom ve Bulguları	340
Görüntüleme	341
İnmeli Hastalarda Kardiyak Değerlendirme	343
Tedavi	344
Yaşlıda Uygunuz İlaç Kullanım Kriterleri	346
İnme Geçiren Yaşlı Hastalarda Malnutrisyon ve Disfajinin Sıklığı ve Önemi	346

Bölüm 27**Kanser**

Bülent Saka • Nail Paksoy • Mustafa Nuri Yenerel

Yaşlı Kanser Hastasına Yaklaşım	349
Yaşlıda Solid Doku Tümörlerine Yaklaşım	356
Yaşlıda Hematolojik Kanserler	368

Bölüm 28**Dislipidemi**

Mustafa Kemal Kılıç

Yaşlanma Sürecinin Lipid Metabolizması Üzerine Etkileri	381
Dislipidemi'nin Sıklığı ve Önemi	381
Yaşlılarda Primer Kardiyovasküler Korunmanın Etkinliği ve Güvenliği	382
Yaşlılarda Sekonder Kardiyovasküler Korunmanın Etkinliği ve Güvenliği	383
Yaşlılarda Dislipidemi Tedavisinde Diyetin Önemi	386
Yaşlıda Lipid Düşürücü İlaç Reçete Ederken Göz Önünde Bulundurulması Gereken Konular	386

Bölüm 29**Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı, Astım ve Solunum Yetmezliği**

Aslıhan Gürün Kaya • Miraç Öz • Akın Kaya

Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	389
Astım	392
Solunum Yetmezliği ve Tedavisi	398

Bölüm 30**Böbrek Yetmezliği**

Abdullah Şumnu • Savaş Öztürk

Yaşlanan Böbrek	401
Yaşlılarda Kronik Böbrek Hastalığı	402
Yaşlılarda Akut Böbrek Hasarı	408
Uyumsuz İlaç Kullanımı ve Böbrek Hasarı İlişkisi	408
Böbrek Yetmezliğinde Malnütrisyon	409

Bölüm 31**Romatizmal Hastalıklar**

İbrahim Soylu • Selim Nalbant

Otoimmünite ve Otoimmün Hastalıklar	411
Romatooid Artrit	412
Sjögren / Sikka Sendromu	415
Polimiyalji Romatika	416
Bel Ağrısına Yaklaşım	419
Dev Hücreli Arterit	422
Fibromiyalji	424
Kristal Artropatileri	425
Psödogut	427
Miyofasiyal Ağrı Sendromu	429
İdiyopatik İnflamatuvar Miyopatiler	430

Bölüm 32**İnfeksiyon Hastalıkları**

Özlem Karaarslan Cengiz • Bahar Bektan Kanat • Serhat Ünal

Yaşlılarda İnfeksiyon Hastalıklarının Genel Özellikleri	435
İnfeksiyon Hastalıkları ve Deliryum	438
Kapsamlı Geriatrik Değerlendirmenin Önemi	438
Prognozun Değerlendirilmesi	438
Uzun Süreli Bakım Kurumları ve İnfeksiyon Hastalıkları.....	439
Antimikrobiyal Tedavi.....	439
Yaşlılarda İnfeksiyonları Önlemeye Yönelik Yaklaşımlar	440
Yaşlılarda Sık Görülen İnfeksiyonlar	441
Sonuç.....	460

Bölüm 33**Dermatolojik Problemler**

Pelin Ertop Doğan • Seçil Vural

Yaşlanan Deri	463
Kaşıntılı Yaşlı Hastaya Yaklaşım	463
İlaç Erüpsiyonları	465
Egzematöz Dermatitler	465
Saç ve Tırnak Hastalıkları	468
Psoriasis	469
Otoimmün Büllöz Dermatozlar	469
Skabiyez	469
Benign Kitlesel Lezyonlar	471
Deri Kanseri	471
Paraneoplastik Dermatozlar	473

Bölüm 34**Görme Problemleri**

Erdem Yüksel • Mehmet Özgür Çubuk

Yaşlanma ile Gözde Olan Değişiklikler	475
Görme Bozukluklarının Taranması için Yaşlılarda Önerilen Tarama Testleri.....	479
Yaşlılarda Sık Görülen Görme Sorunları.....	484
Yaşlılarda Gözün Acil Hastalıkları.....	492

Bölüm 35**Osteoporoz**

Pınar Arman • Ülev Deniz Suna Erdinçler

Osteoporoz Tanımı	497
Epidemiyoloji	497

Patofizyoloji	497
Etiyoloji	498
Osteosarkopeni Tanımı	498
Frajilite Kırıkları	499
Osteoporoz Tanı ve Değerlendirilmesi	499
Kırık Riskinin Değerlendirilmesi	500
Osteoporoz Tedavi ve Takibi.....	501

Bölüm 36

Osteoartrit

Nilay Şahin • Hatice Reşorlu

Risk Faktörleri ve Patogenezi	509
Klinik Görünüm ve Değerlendirme.....	511
Sık Görülen Eklem Tutulumları ve Özellikleri	512
Tanı ve Görüntüleme.....	513
Tedavi	513

Bölüm 37

Benign Prostat Hiperplazisi

Rabia Bağ Soytaş • Bülent Önal

Giriş	523
Epidemiyoloji, Etiyoloji ve Patofizyoloji	523
AÜSS Olan Yaşlı Erkeğin Değerlendirilmesi ve Ayırıcı Tanısı	524
AÜSS Olan Yaşlı Erkeğin Tedavisi.....	526
AÜSS Olan Hasta Ne Zaman Üroloğa Refere Edilmelidir?	530
Sonuç.....	530

Bölüm 38

Yaşlanan Erkeklerde Eretil Disfonksiyon ve Testosteron Yetersizliği

Arif Kalkanlı • Ateş Kadioğlu

Yaşlanan Erkeklerde Eretil Disfonksiyon	533
Yaşlanan Erkeklerde Testosteron Yetersizliği.....	539

Bölüm 39

Yaşlılıkta Vertigo ve Rehabilitasyon

Kadir Serkan Orhan • Ayşe Karan

Tanım	545
Vertigonun Yaşlılıkta Önemi	545
Denge Fizyolojisi.....	545
Vertigolu Hastaya Yaklaşım	546

Vertigo ve Düşme Riskinin Tespiti.....	557
Vertigolu Hastanın Tedavisi Neleri Kapsamalıdır?	558

Bölüm 40

İşitme Kaybı ve Tinnitus

Mehmet Çelik • Kadir Serkan Orhan

İşitme Kaybı Sınıflandırılması	561
İşitsel Rehabilitasyon.....	563
Kulak Çınlaması: Tinnitus.....	565

Bölüm 41

Vitamin D Eksikliği

Cemile Özsüreki • Özgür Kara

Giriş	571
D Vitamini Metabolizması ve Kaynakları.....	571
D Vitamini Eksikliği	573
D Vitamini Eksikliği Önleme ve Tedavi Yaklaşımı	573
D Vitamini ve Organ Sistemleri Üstüne Etkileri	575
Sonuç.....	580

Bölüm 42

Vitamin B12 Eksikliği

Serdar Özkök • Birkan İlhan

Vitamin B12'nin Yapısı ve Fonksiyonları	581
Vitamin B12'nin Taşınması, Emilimi ve Metabolizması	582
Vitamin B12 Eksikliği	583
Epidemiyoloji	583
Etiyoloji	583
Klinik.....	585
Tanı	588
Tedavi	590

Bölüm 43

Ortogeratri

Nezahat Müge Çatıktaş • Gülistan Bahat Öztürk • Mehmet Akif Karan

Ortogeratri Kavramı	593
Ortogeratrik Bakım Modelleri	593
İnterdisipliner Ekip ve Rollerini.....	594
Servis Tasarımı	595
Kalça Kırıkları, Yaşlıda Olumsuz Sonuçları ve Önlenmesi	595
Preoperatif ve Postoperatif Dönemdeki Yaklaşım.....	596

Bölüm 44**Gastrointestinal Sistem Sorunları**

Mesut Gümüüşoy • Volkan Atmış

Oral Kavite İlişkili Sorunlar	603
Özofagus İlişkili Sorunlar	603
Mide İlişkili Sorunlar	605
Barsak İlişkili Sorunlar	610
Motilite Bozuklukları	615

Kısım III**Geriatrik Sendromlar****Bölüm 45****Yaşlılarda Uygunsuz İlaç Kullanımı ve Polifarmasi**

Gülistan Bahat Öztürk • Duygu Erbaş Saçar

Polifarmasi ve Uygunsuz İlaç Kullanımı Sıklığı	621
Farmakokinetik Değişiklikler	622
Farmakodinamik Değişiklikler	624
Polifarmasi ve Uygunsuz İlaç Kullanımı Nedenleri	624
Polifarmasi ve Uygunsuz İlaç Kullanımının Sonuçları	625
Akılcı İlaç Kullanımı: Peki nasıl?	627
Akılcı İlaç Kullanımında Klinikte Uygulanabilecek Öneriler	629
Antikolinergik Etkili Ajanlar	630
Sonuç	631

Bölüm 46**Alzheimer Dışı Demanslar**

Ergün Bozoğlu

Tanım ve Tarihçe	635
LEWY Cisimcikli Demans	637
Parkinson Hastalığı Demansı	654
Frontotemporal Demans	666
Vasküler Demans	685

Bölüm 47**Alzheimer Hastalığı**

Teslime Atlı • Seher Yiğit

Tarihçe	701
Epidemiyoloji ve Risk Faktörleri	701
Patofizyoloji	702

Klinik Seyir.....	703
Tanı	704
Tedavi	707

Bölüm 48

İleri Yaş Depresyonu

Deniz Büyükgök • Işın Baral-Kulaksızoğlu

Yaşlılık Dönemi Depresyonunda Nedenler ve Risk Faktörleri	711
Depresyon Tanı Ölçütleri	713
Yaşlılık Dönemi Depresyonda Somatik Eşlikçiler	714
Yaşlılık Dönemi Depresyonunun Bilişsel Etkileri ve Alzheimer Hastalığı	716
İleri Yaş Depresyon Değerlendirmesinde Ölçekler	718
İleri Yaş Depresyonunda Sağlıkım	719
Non-farmakolojik Yaklaşımlar	721

Bölüm 49

Deliryum

Seher Yiğit • Sevgi Aras

Tanım	729
Epidemiyoloji	729
Patofizyoloji	730
Risk Faktörleri	730
Deliryum ve Demans	732
Deliryum Klinik Özellikleri.....	732
Deliryum Hastasının Değerlendirilmesi	733
Tanı	734
Ayırıcı Tanı	734
Deliryumun Önlenmesi	735
Deliryum Tedavisi	736
Prognoz.....	737

Bölüm 50

Yaşlılıkta Psikotik Bozukluklar ve Anksiyete Bozuklukları

Eylem Şahin Cankurtaran

Yaşlılıkta Psikotik Bozukluklar	739
Klinik Özellikler	739
Yaşlılıkta Anksiyete Bozuklukları	741

Bölüm 51**Parkinson Hastalığı ve Parkinsonizm Kliniği ile İlişkili Hastalıklar**

Haşmet A. Hanağası

Parkinson Hastalığı.....	748
Parkinson Artı Sendromları.....	754
Semptomatik Parkinsonizm.....	758

Bölüm 52**Yaşlılarda Uyku Bozuklukları**

Pınar Tosun Taşar • Sevnaz Şahin

Uyku Fizyolojisi.....	761
Yaşlılardaki Uyku Bozukları Nedenleri.....	762
Tedavi.....	764

Bölüm 53**Düşmeler**

Tuğçe Emiroğlu Gedik • Hakan Yavuzer

Epidemiyoloji.....	769
Risk Faktörleri.....	770
Düşmenin Taranması ve Değerlendirilmesi.....	773
Düşmelerin Önlenmesi.....	776
Komplikasyonların Önlenmesi.....	777
Sonuç.....	777

Bölüm 54**İnkontinans**

Ülev Deniz Suna Erdinçler • Veysel Suzan

Üriner İnkontinans.....	779
Fekal İnkontinans.....	788

Bölüm 55**Bası Yaraları**

Büşra Yürümez Korkmaz • Murat Varlı

Tanım.....	791
Epidemiyoloji.....	791
Patofizyoloji.....	792
Klinik Bulgular.....	793

Bölüm 56**Malnütrisyon**

Yelda Uçar • Meltem Gülhan Halil

Etiyoloji	805
Sınıflandırma	806
Tarama	808
Değerlendirme	808
Tanı	809
Tedavi	810

Bölüm 57**Sarkopeni**

Gülistan Bahat • Tuğba Erdoğan

Sarkopeni	823
Kaşeksi	823
Miyopati	823
Sarkopeni Tanımı	823
Sarkopeni Prevalansı	825
Sarkopeni Taraması	826
Sarkopeni Parametrelerinin Ölçümü	827
Sarkopeninin Sınıflandırılması	830
Sarkopeniden Korunma	830
Tedavi Girişimleri	831

Bölüm 58**Disfaji**

Numan Demir • Merve Güner Oytun • Meltem Gülhan Halil

Epidemiyoloji	837
Presbifaji	838
Nedenler	840
Tanı	841
Sarkopenik Disfaji	844
Disfajiye Bağlı Komplikasyonlar	845
Disfaji Yönetimi, Tedavisi ve Yutma Rehabilitasyonu	846
Yutma Rehabilitasyonu	848

Bölüm 59**Konstipasyon**

Aslı Çurgunlu

Tanım ve Tanı Kriterleri	851
Epidemiyoloji	851

Risk faktörleri	851
Patofizyoloji ve Nedenler	852
Tanı	853
Tedavi	854

Bölüm 60

Yaşlılarda Ağrı

Suna Aşkın Turan • Volkan Atmış

Giriş	857
Ağrı ve Tipleri.....	857
Yaşlılarda Ağrı Epidemiyolojisi	858
Yaşlılarda Ağrı Değerlendirilmesi.....	859
Yaşlılarda Ağrı Tedavisi	859
Sonuç.....	863

Kısım IV

Yaşlıda Bakım ve Özel Uygulamalar

Bölüm 61

Palyatif Bakım

Ercüment Öztürk • Zeynel Abidin Öztürk

Palyatif Bakım Kavramının Tanımlanması.....	867
Palyatif Bakım Servisleri ve Hospisler Arasındaki Temel Farklar.....	867
Palyatif Bakımın Temel Nitelikleri	869
Palyatif Bakımda Özellikli Hasta Gruplarına Yaklaşım	870
Başlıca Semptomlara Yaklaşım	873

Bölüm 62

Yaşlıda Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları

Şükran Ülger • Zekeriya Ülger

Ozon Tedavisi	877
Proloterapi	880
Akupunktur	882
Fitoterapi -Aromaterapi	884
Diğer Tamamlayıcı Tıp Yöntemleri.....	886

Bölüm 63**Evde ve Hastanede Yaşlı Bakımı**

İbrahim Halil Türkbeyler • Ahmet Çiğiloğlu

Hastanede Yaşlı Bakımı	891
Evde Yaşlı Bakımı.....	892

Bölüm 64**Yaşlı İhmal ve İstismarı**

Bilge Önal Dölek

Yaşlı İhmali ve İstismarı	900
Yaşlı İstismarını Anlamak İçin Kuramsal Yaklaşımlar.....	902
Yaşlı İhmal ve İstismar Biçimleri.....	903
Nedir Yaşlı Hakları?.....	905
Çok Yönlü Geriatrik Değerlendirme.....	907

Bölüm 65**Bakımevleri ve Hospis**

Nil Tekin

Bakımevleri.....	909
Hospis (Destekevi)	915

Bölüm 66**Yaşam Sonu Destek**

Mehmet Yürüyen

Tanım	923
Yaşam Sonu Destek Kime Uygulanır?.....	923
Yaşam Sonu Destek Tedavisi	923
Yaşam Sonu Kararlar (Resüsitasyon Yapmama, Ötenazi ve Etik Kararlar).....	927

Bölüm 67**Geriatric Etiğinde Yaşlı Hastanın Özerkliği ve Yaşlılığın Normatif Anlamı**

İlhan İlkılıç • Hilal Özkaya

Yaşlılık ve Yaşlanma Nedir?	929
Yaşlı Hastanın Özerkliği (Otonomisi) ve Rızası.....	931
Yaşlılığın Normatif Anlamı.....	934

Dizin.....	939
------------	-----

